Hangon kaupunki

Perusopetusselvitys

2.11.2026
Laaja materiaali

Esa Jaakkola
Esko Sainio
Simo Pokki

Vertikal Oy
6-10/2026

Selvityksen sisältö

- Kustannusvertailu; verrokkikunnat ja Hanko
- Syntyvyyden ja muuttovoiton/-tappion tarkastelu
- Oppilasmääräkehitys -> 2032
- Koulujen taloudellisuuden tarkastelu (tuntikehys ja eurot erikseen)
- Ylitunti- ja vakanssitarkastelu
- Tilat
- Oppilasmääräkehitys vs. tilat, alakoulut
- Erillistarkastelu: Lappohjan koulu, Hangöby skola, Hangonkylän koulu, Tita-Marian koulu
- Oppilas- ja opiskelijamääräkehitys vs. tilat, yläkoulut ja lukiot
- Pistetarkastelu: Mahtuisivatko kaikki vuosiluokkien 7-9 oppilaat ja lukio-opiskelijat samalle kampukselle 2029?
- Pistetarkastelu: Mahtuisivatko kaikki perusopetuksen oppilaat ja lukio-opiskelijat samalle kampukselle 2032?
- Kansalaisopiston ja musiikkiopiston sijoittuminen
- Pohdinta: Vaihtoehdot kouluverkoksi 2032
- Aikataulutus

Kustannusvertailu samantyyppisten kuntien kanssa

Asukasmäärä, asukastiheys, kielijakauma
(Tilastokeskus 31.12.2025)

Närpiö
9300 as / 9,5 as per km2 / 76,34% äidinkieli ruotsi
Paimio
8850 as / 36,9 as per km2
Muurame
7800 as / 54,2 as per km2
Keminmaa
7576 as / 12,1 as per km2
Hanko
7620 as / 64,9 as per km2 /41,21 % äidinkieli ruotsi
Uusikaarlepyy
7391 as / 10,1 as per km2 /83,74 % äidinkieli ruotsi
Kokemäki
7150 as / 14,9 as per km2
Oulainen
7100 as / 12,1 as per km2
Harjavalta
6565 as / 53,2 as per km2

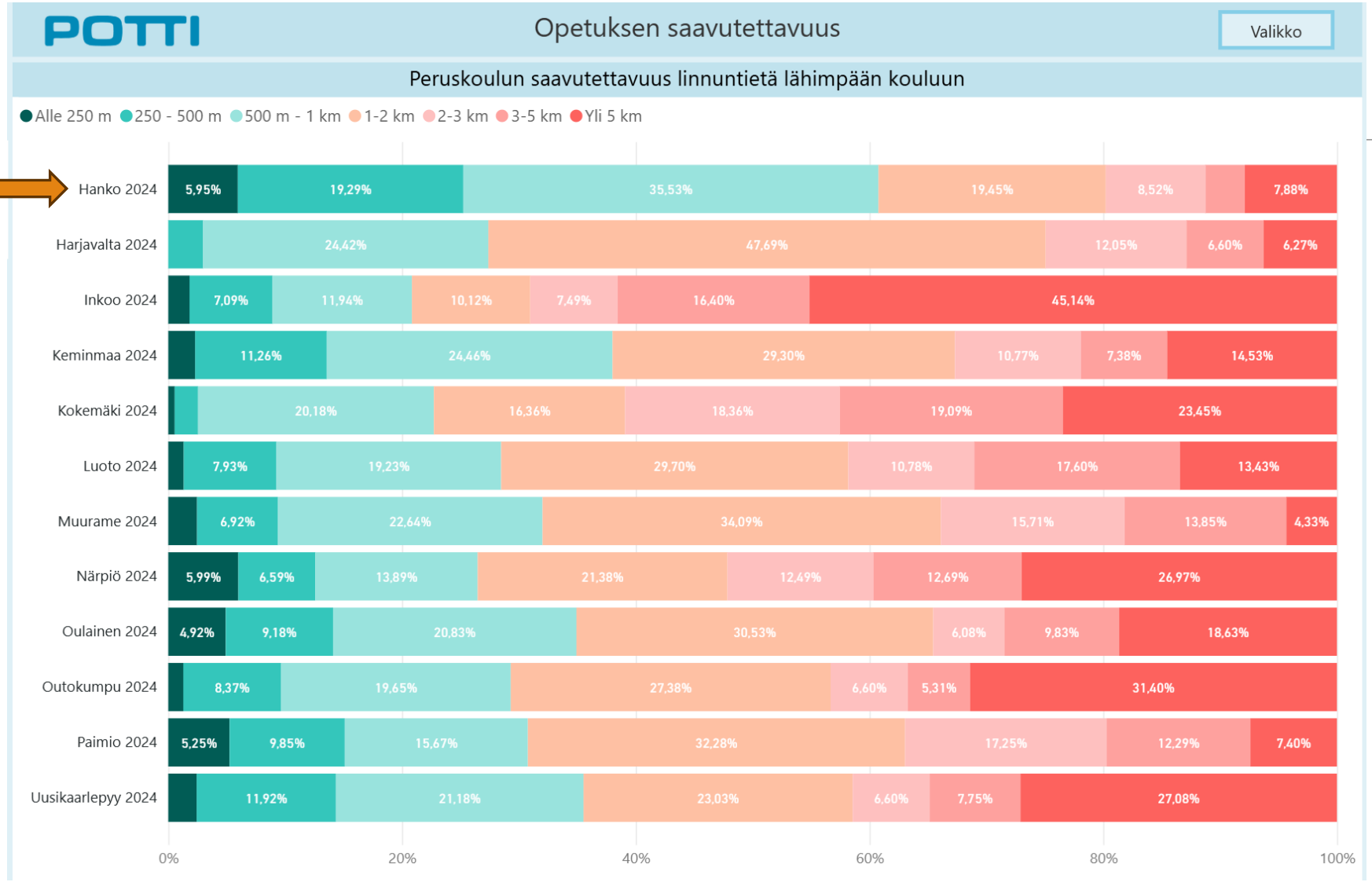
Outokumpu
6250 as / 14,00 as per km2
Luoto
5955 as / 69,4 as per km2 /91,86 % äidinkieli ruotsi
Inkoo
5391 as / 15,4 as per km2 /51,01 % äidinkieli ruotsi

Huomioita:

Hangon tyyppisiä vertailukuntia ei käytännössä ole. Kielijakauman ja asukasmäärän suhteen Inkoon tilanne vastaa parhaiten Hangon tilannetta.

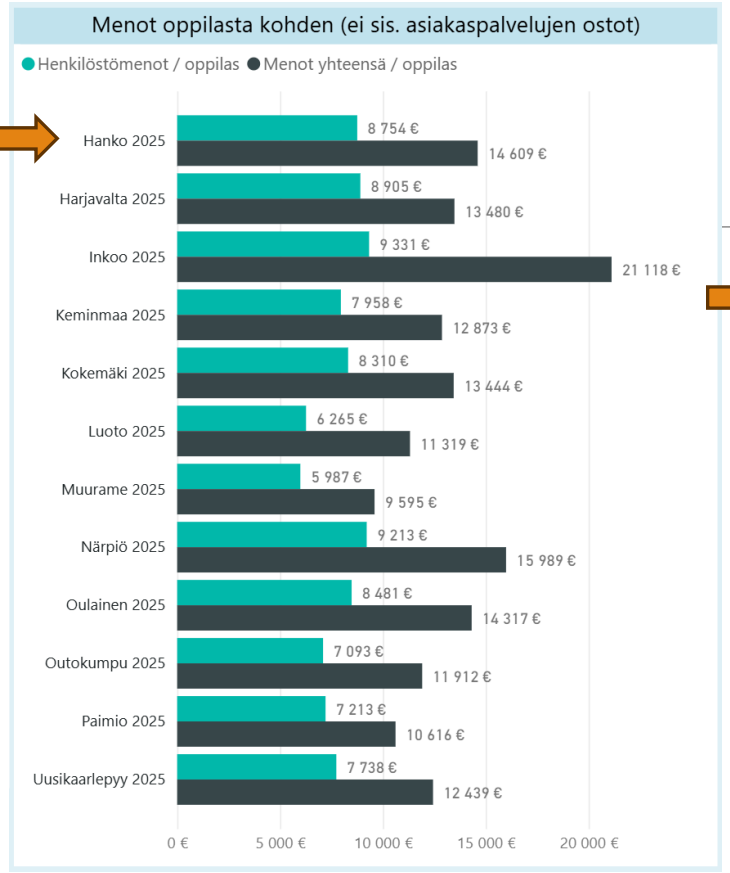
Inkoon ratkaisu on ollut luopua kokonaan yläkouluopetuksesta.

Kouluverkon tiheyden vertailu

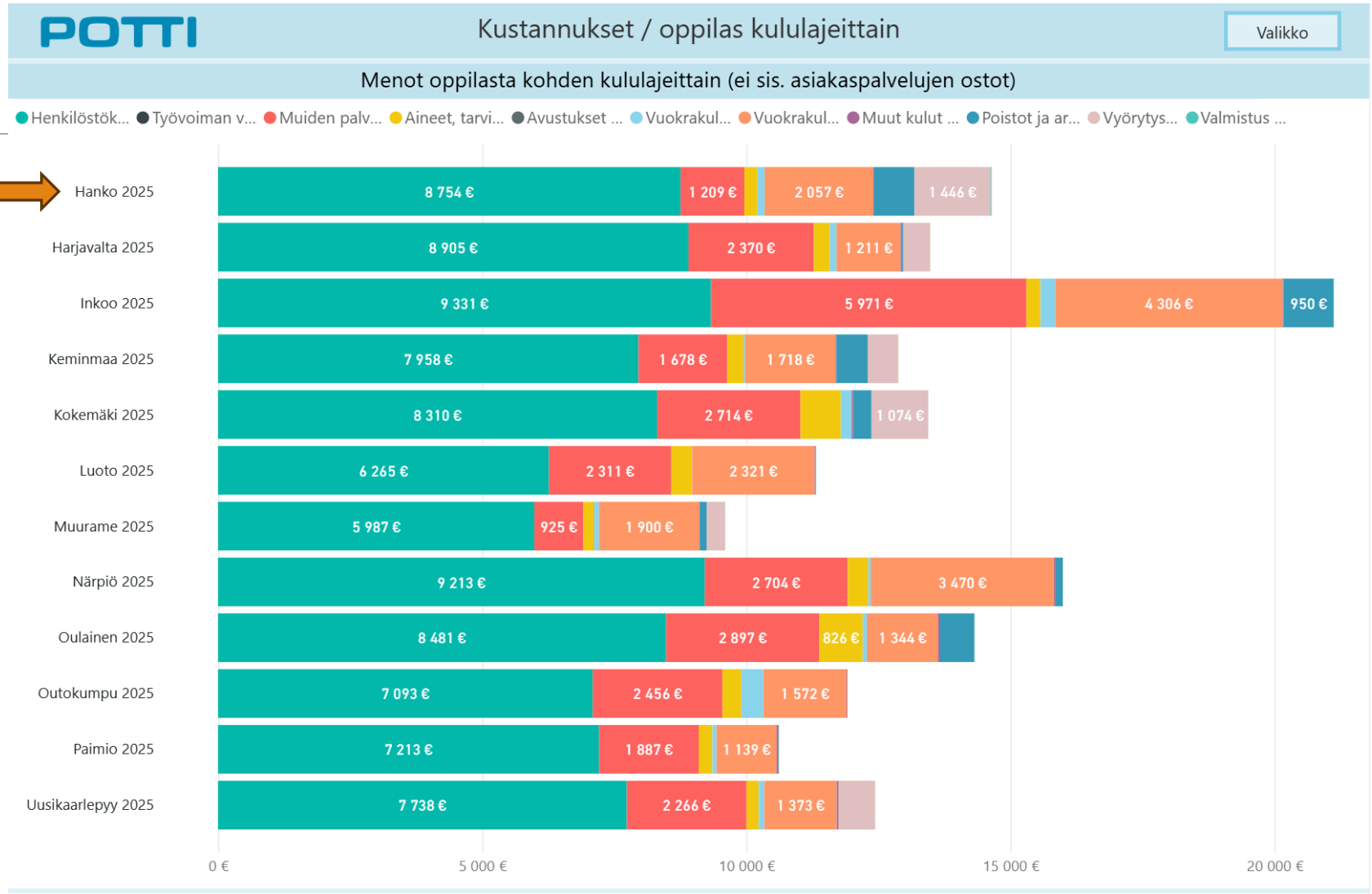

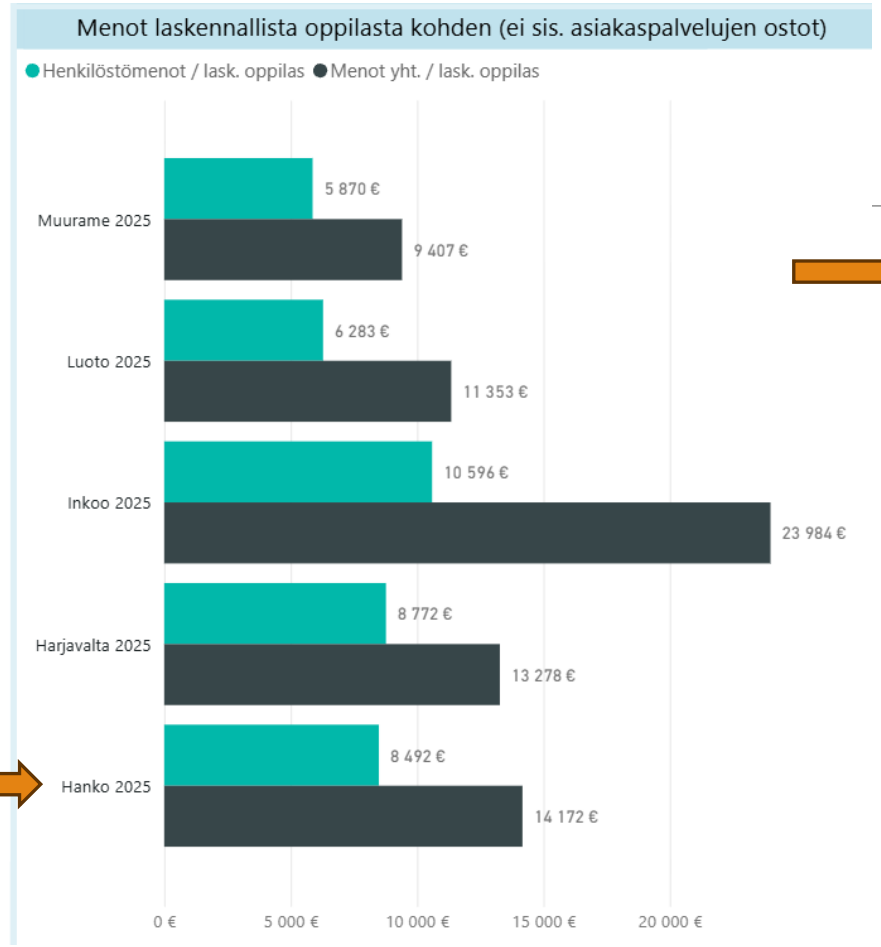
Vertailuryhmässä pitkämatkalaisten osuus on Hangossa pieni.

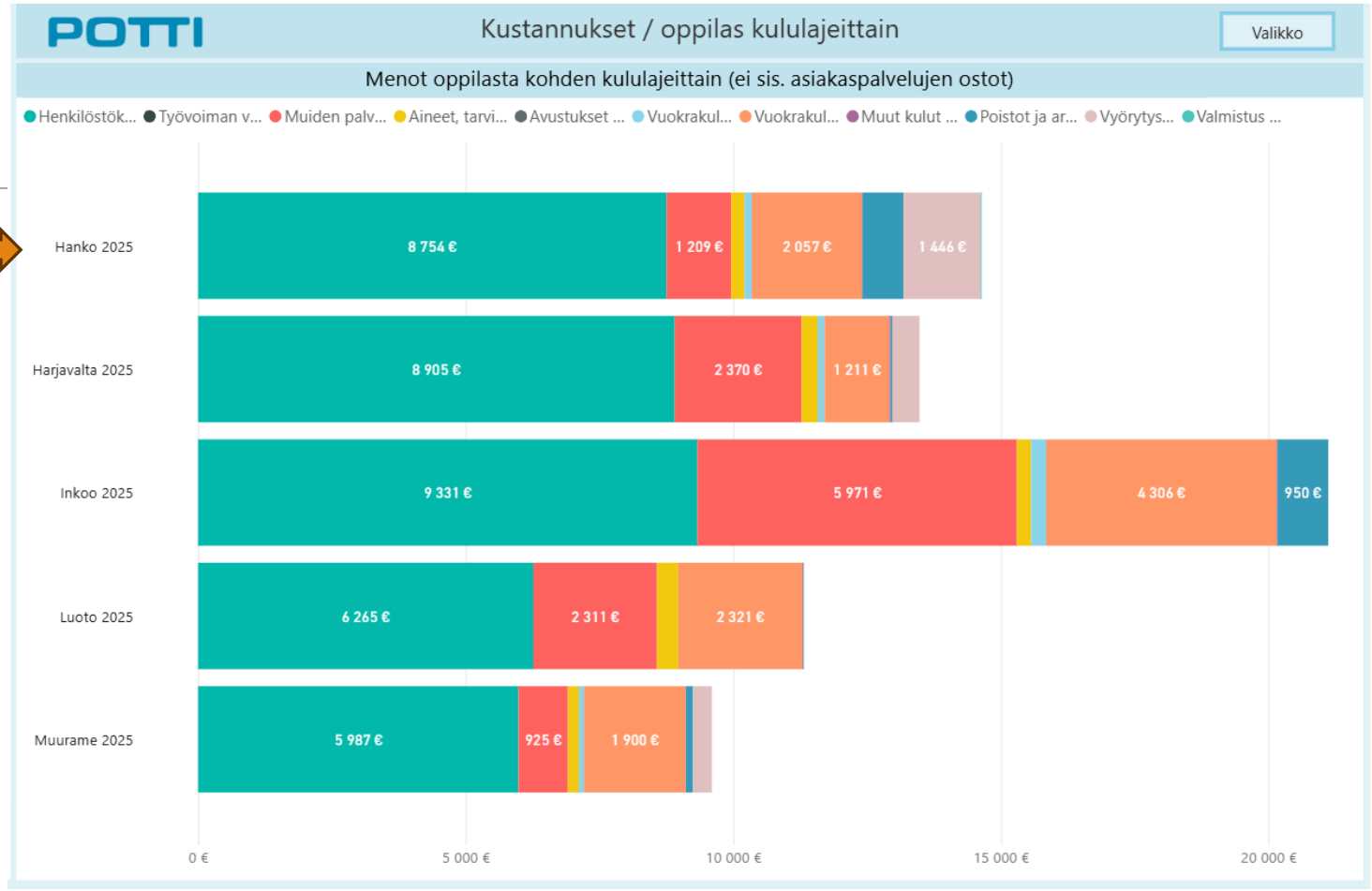
Vertailu on suuntaa-antava, se ei ota huomioon oppilaan kieliryhmää ja lähimmän koulun käyttämää kieltä.

Paras vertailtavuus on henkilöstökuluissa.

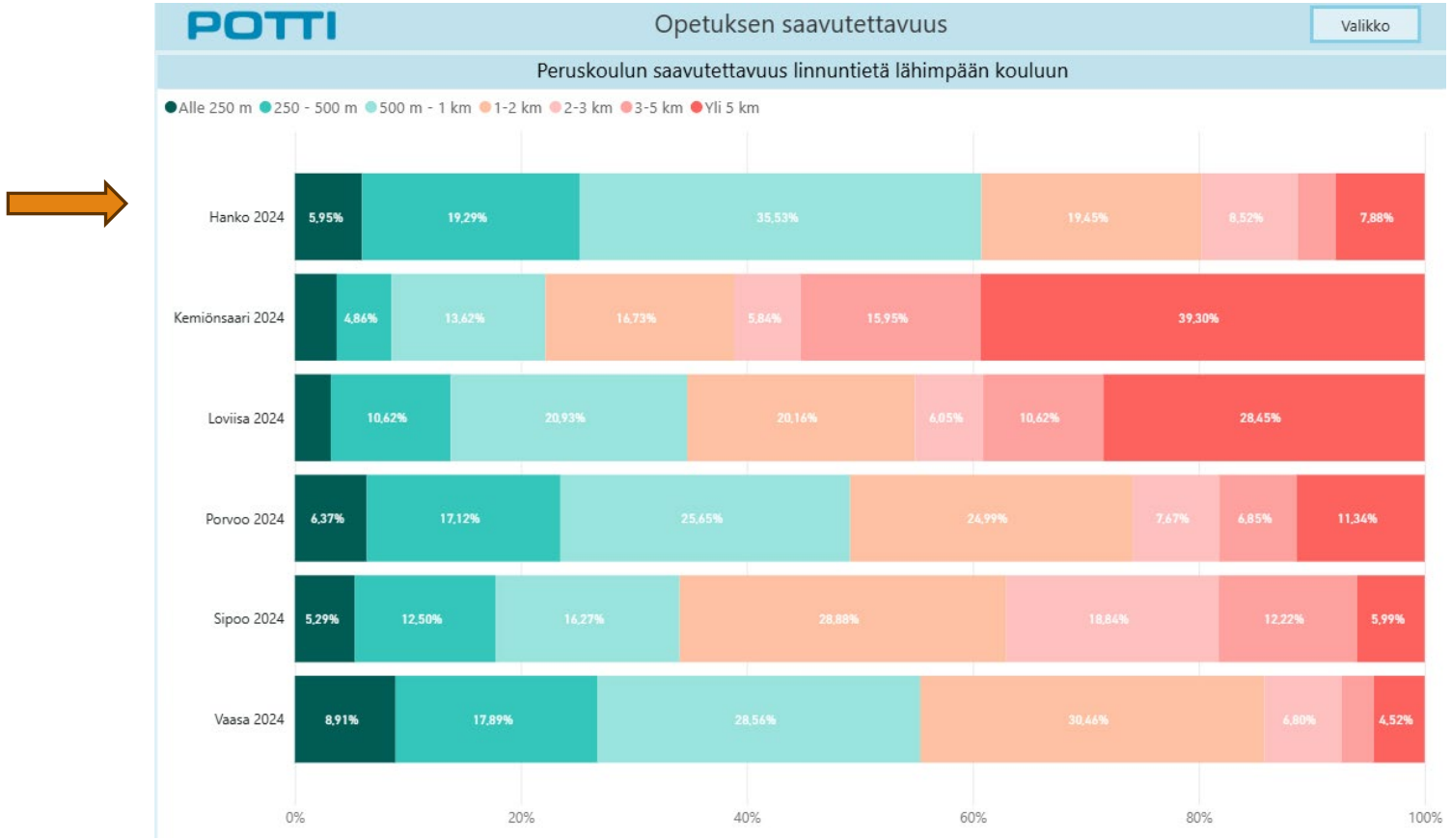

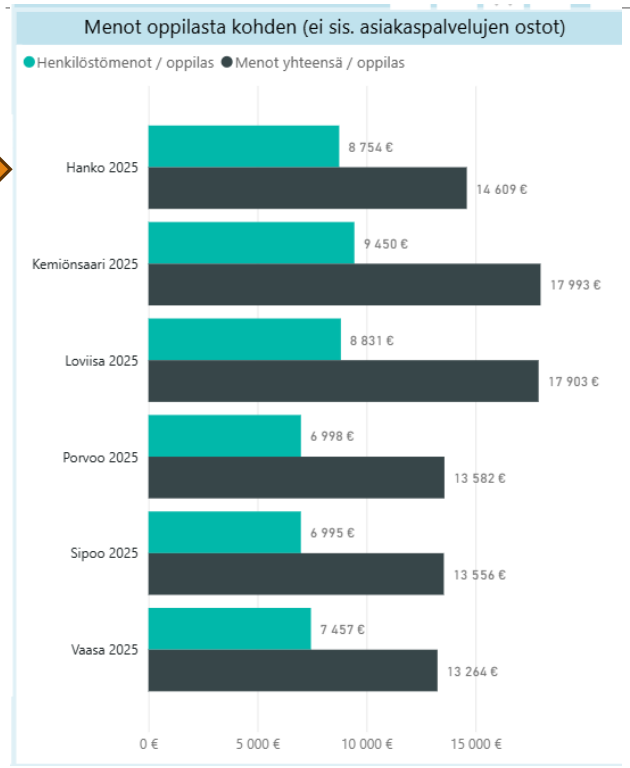
Henkilöstömenojen per laskennallinen oppilas Suomen mediaani on 7795 eur (Hanko 8492 eur).

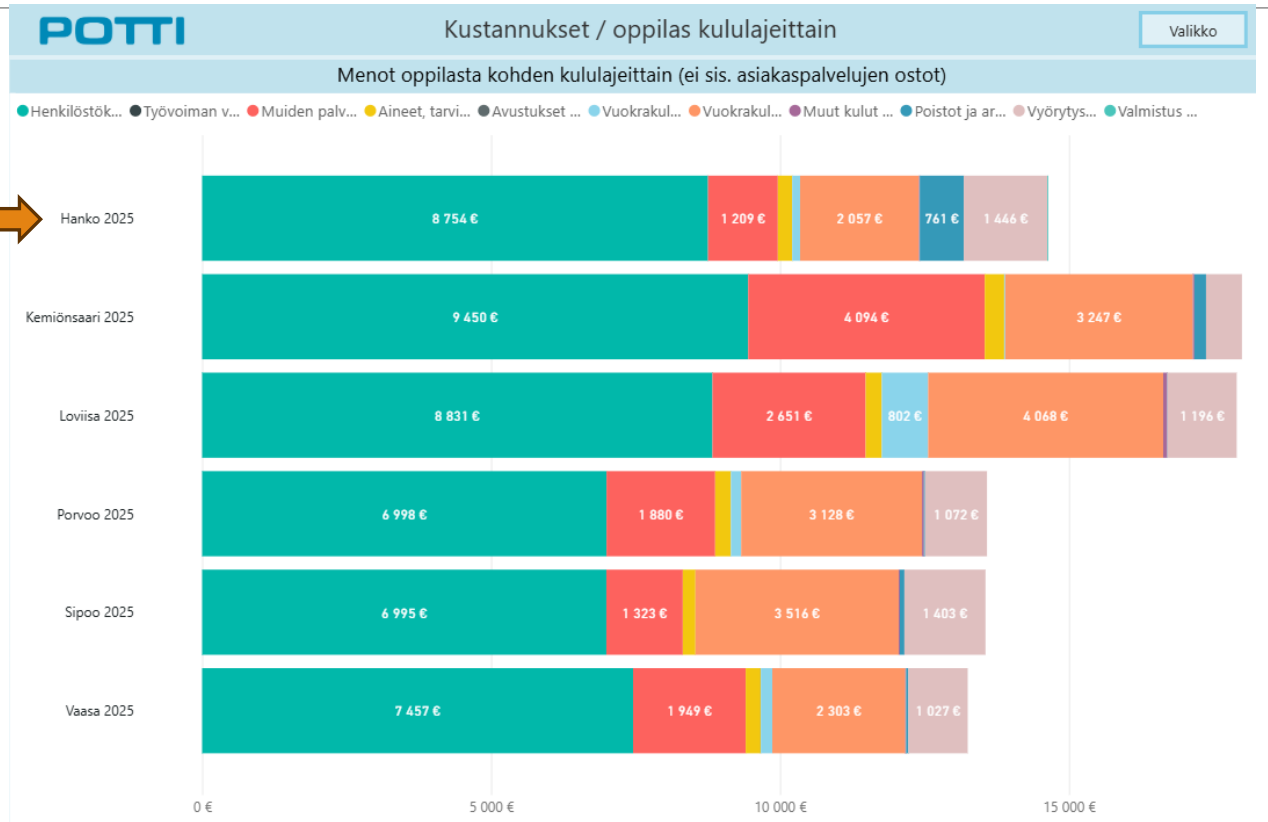
”Laskennallinen oppilas” tasaa laskennallisesti edullisemman alakoululaisen ja kalliimman yläkoululaisen hintaeroa.

Kaksikieliset kunnat, joissa vähemmistökielisten osuus yli 20%

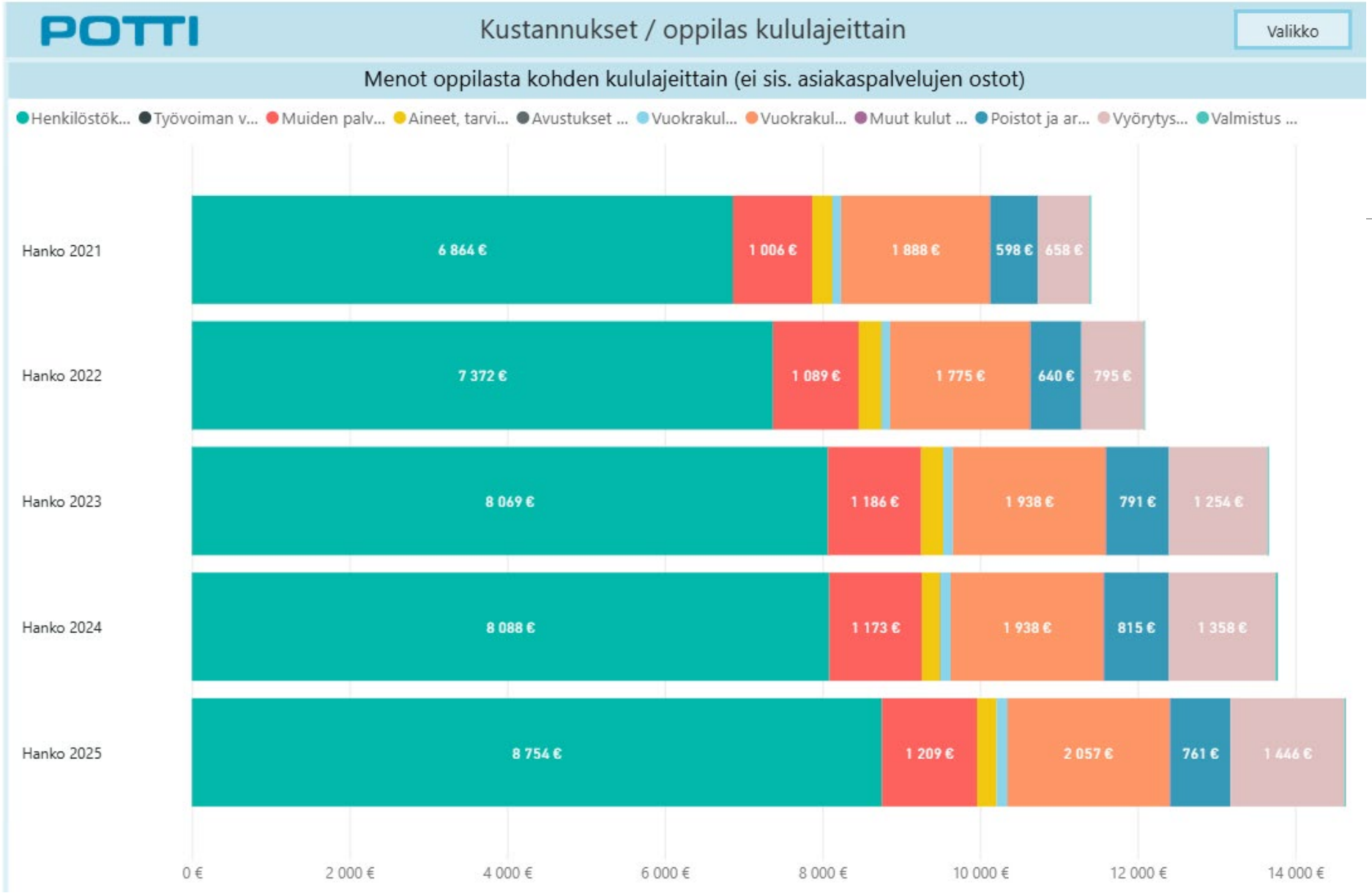

Kaksikieliset kunnat, joissa vähemmistökielisten osuus yli 20%

Hanko sijoittuu vertailuissa kaikissa viiteryhmissä oppilashinnaltaan kalleimpien joukkoon, mutta ei kalleimmaksi.

Palkankorotukset selittävät noin puolet oppilaskohtaisen kulun kasvusta.

Muita selittäviä tekijöitä ovat oppilasmäärän lasku sekä tuen uudistus.

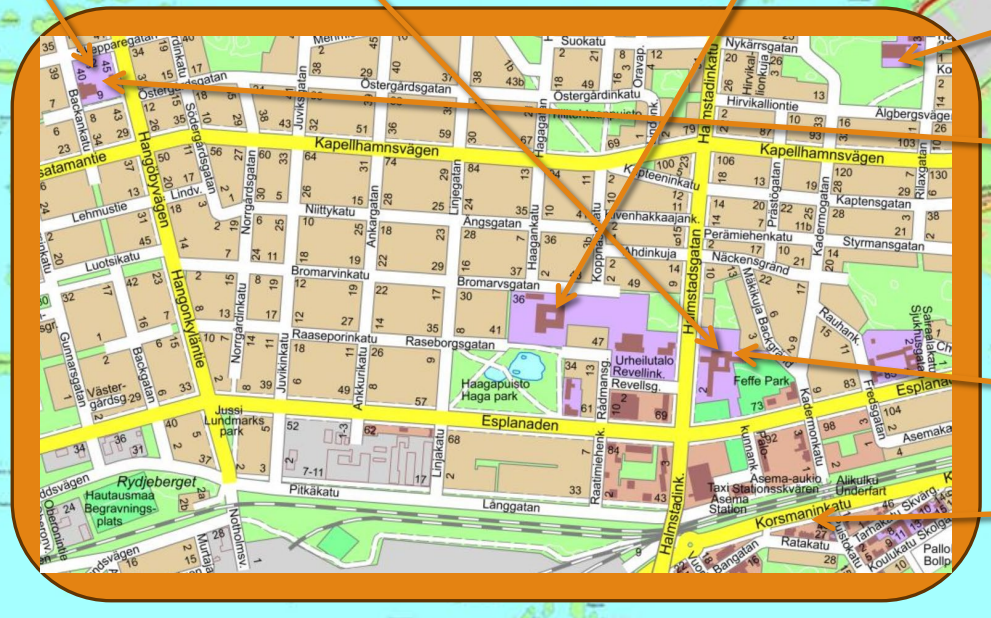
Suomenkieliset koulut

Hangonkylän koulu (1-2/3) 11 opp

Lappohjan koulu (1-5) 4 opp

Hangon keskuskoulu (1-6) 132 opp

Hankoniemen yläaste (7-9) 109 opp

Tita-Marian koulu (erit) 31 opp

Ruotsinkieliset koulut

Hangöby skola (1-3) 43 opp

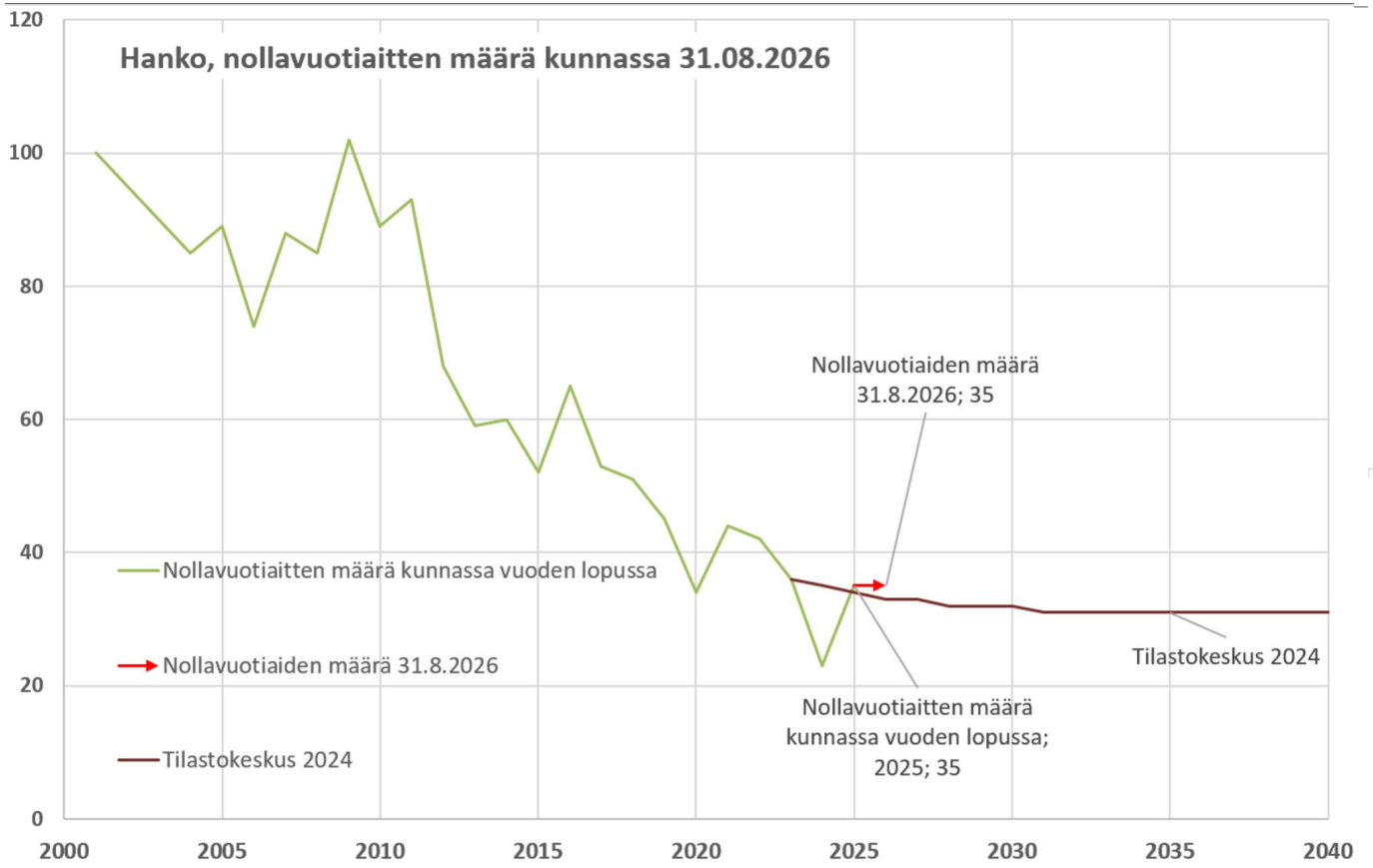
Lappvik skola (1-5) 0 opp

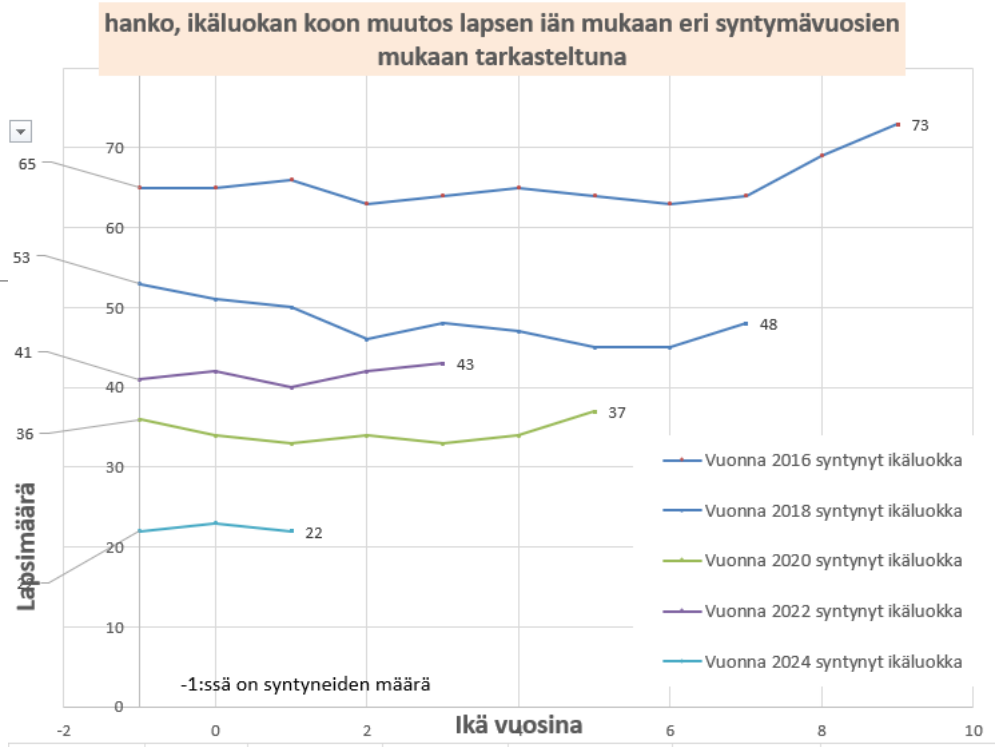
Hangö centralskola (1-6) 134 opp

Hangö högstadium (7-9) 104 opp

Vertikal

Nollavuotiaiden määrän kehitys, ikäluokkien kehitys

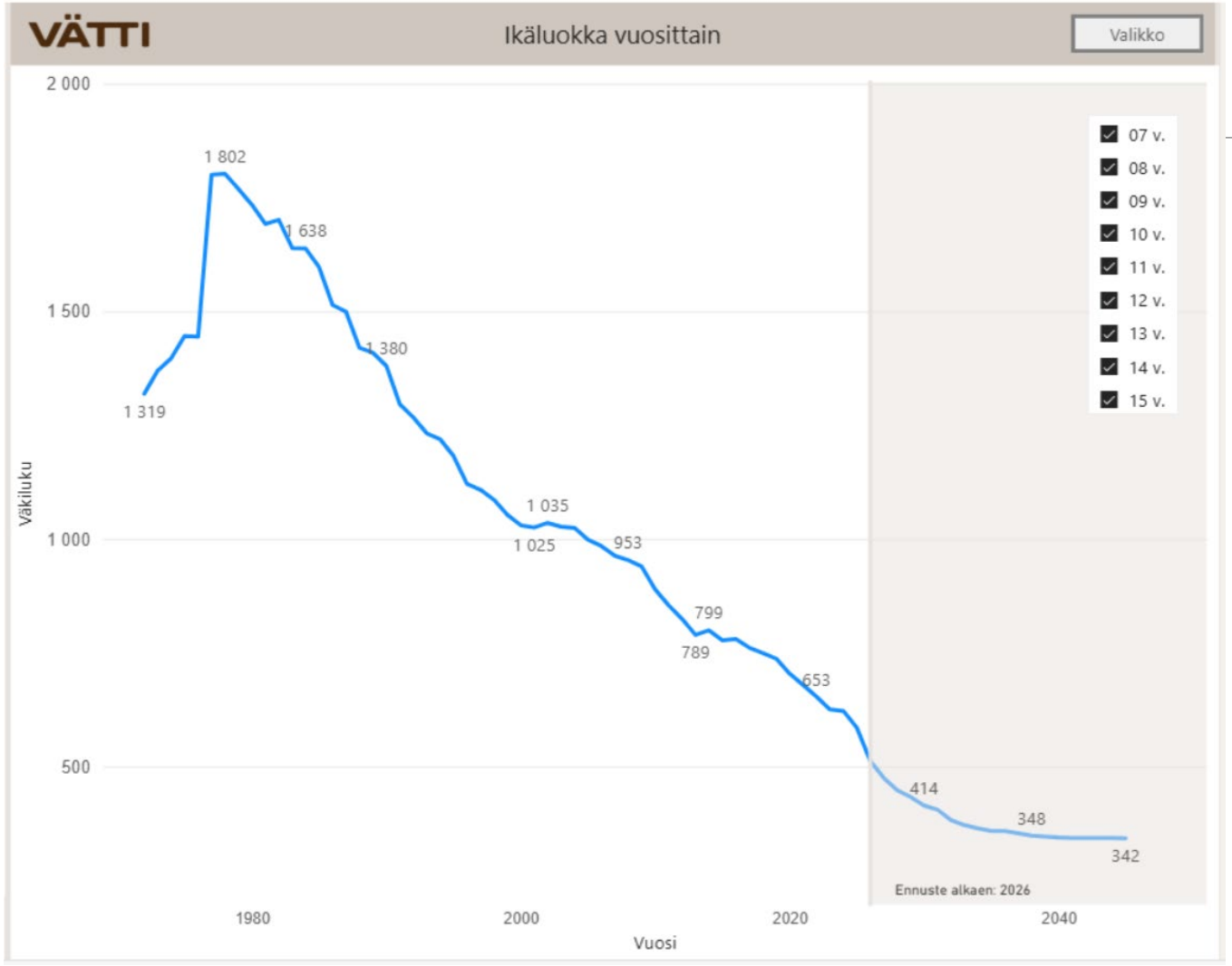

Nousu ikäluokissa selittynee ukrainalaisten siirtymisellä kotikuntalaisiksi.

Tällä hetkellä Hanko ei voi laskea muuttovoiton varaan.

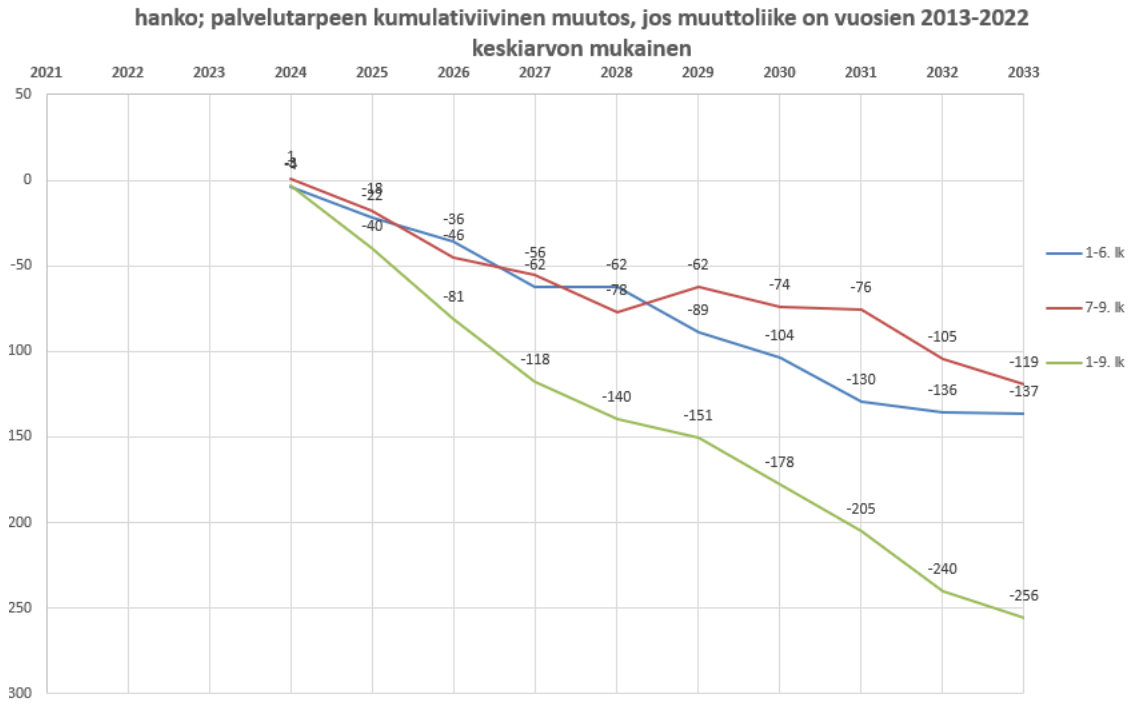
Oppilasmääräkehityksen historia ja ennuste

Tarkastelussa perusopetusta käyvän ikäluokan kehitys menneisyydessä sekä ennuste.

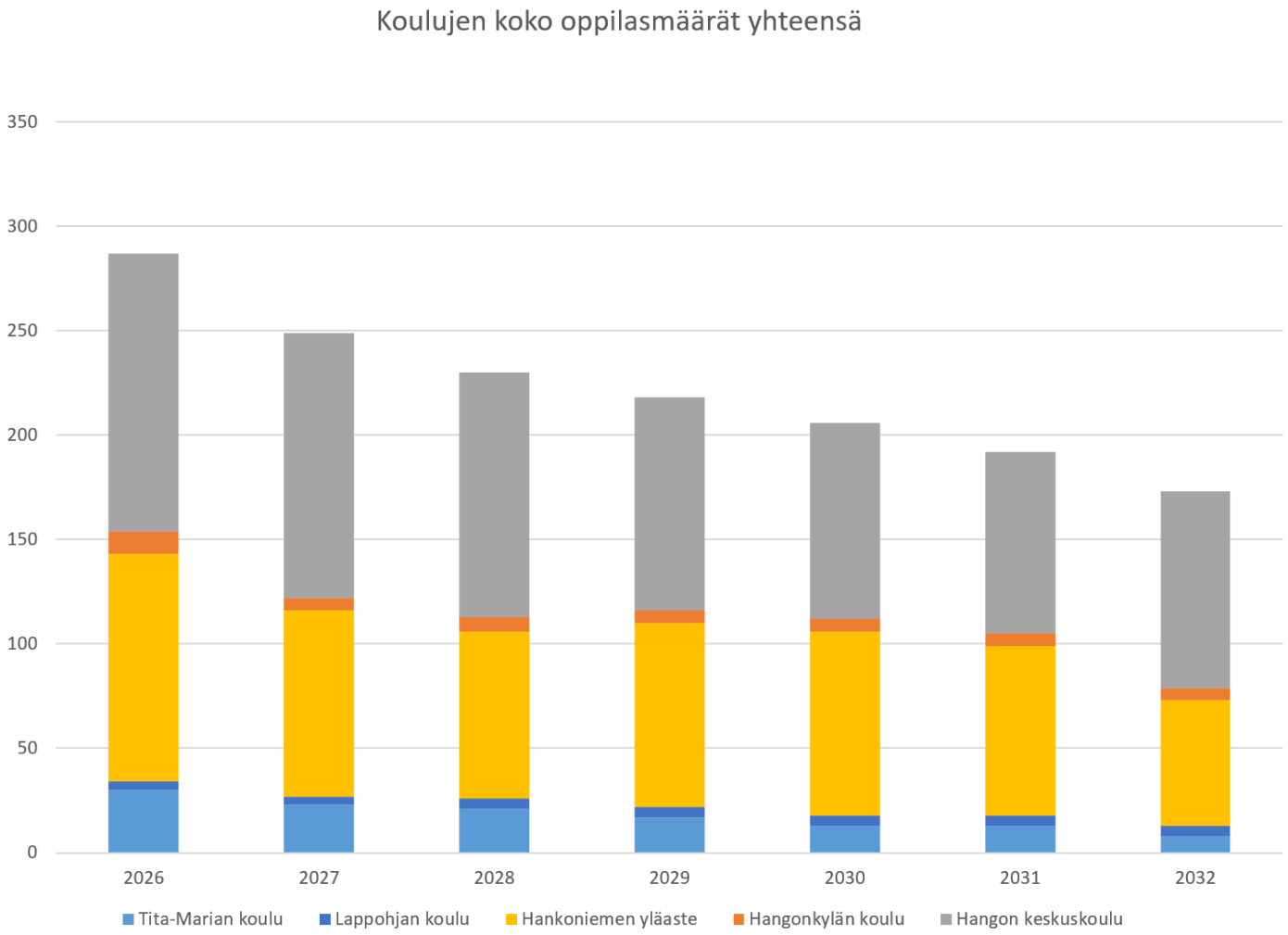
Perusopetuksen palvelutarve

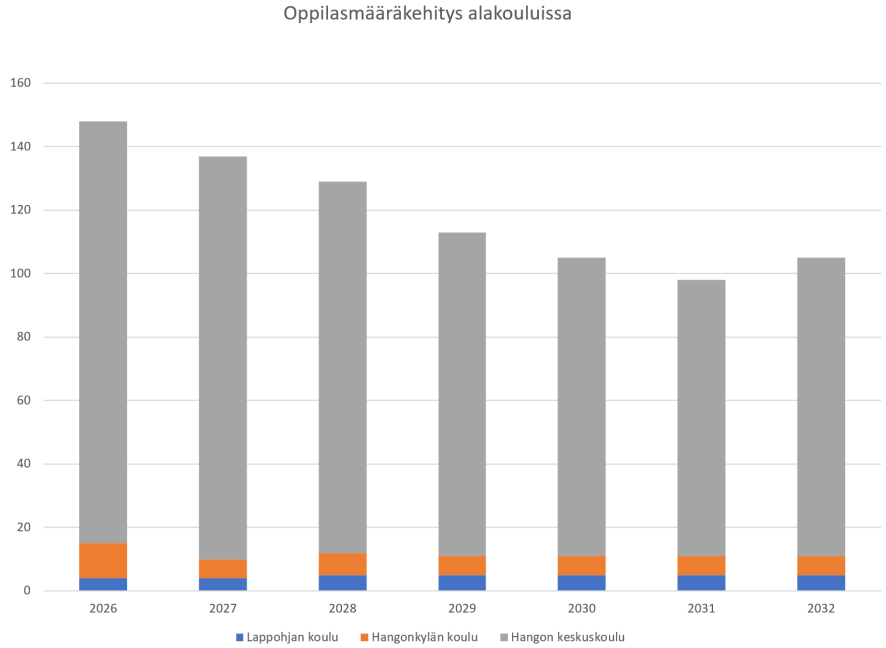
Perusopetuksen palvelutarpeen muutos on Hangossa on koko Uudenmaan rajuin.

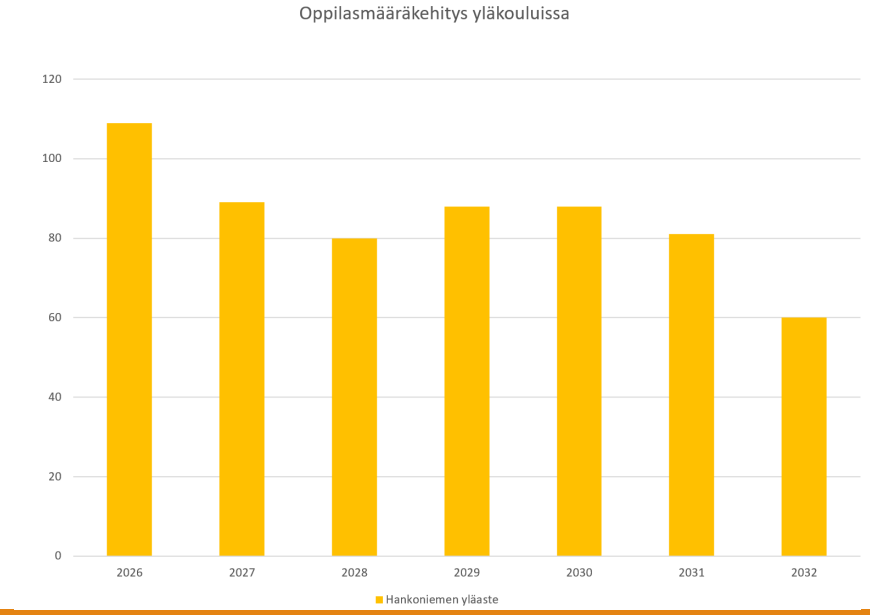

Maakunta 1	Uusimaa		
Maakunta 2			
Kunnan väkiluvun alaraja	-	SYNTYVYYDEN MUUTOS VALITTUINA AJANJAKSOINA	
Kunnan väkiluvun yläraja	150 000	1 v jakso	3 v jakso
Vuodesta	2010	Muutos 2010-2025	Muutos vuosista 2008-2010 vuosiin 2023-2025
Vuoteen	2025		
Kuntia välyksen asukasluvulla	Koko Suomi	-25 %	-27 %
Valitut kunnat	Kunnan asukasluku	-28 %	-31 %
Myrskylä	1 678	-14 %	-47 %
Pukkila	1 744	-60 %	-52 %
Lapinjärvi	2 434	-43 %	-52 %
Askola	4 649	-12 %	-33 %
Pornainen	4 957	-40 %	-42 %
Inkoo	5 400	-49 %	-36 %
Siuntio	6 181	-37 %	-41 %
Hanko	7 700	-61 %	-68 %
Karkkila	8 444	-62 %	-59 %
Kauniainen	10 247	46 %	18 %
Loviisa	14 348	-24 %	-38 %
Mäntsälä	20 933	-40 %	-39 %
Sipoo	22 823	-5 %	-8 %
Raasepori	27 037	-40 %	-40 %
Vihti	28 806	-47 %	-46 %
Kerava	38 476	-22 %	-23 %
Kirkkonummi	41 660	-36 %	-33 %
Tuusula	42 238	-7 %	-18 %
Nurmijärvi	45 026	-10 %	-16 %
Lohja	45 693	-52 %	-49 %
Järvenpää	46 866	-3 %	-12 %
Hyvinkää	47 047	-30 %	-36 %
Porvoo	51 753	-26 %	-28 %

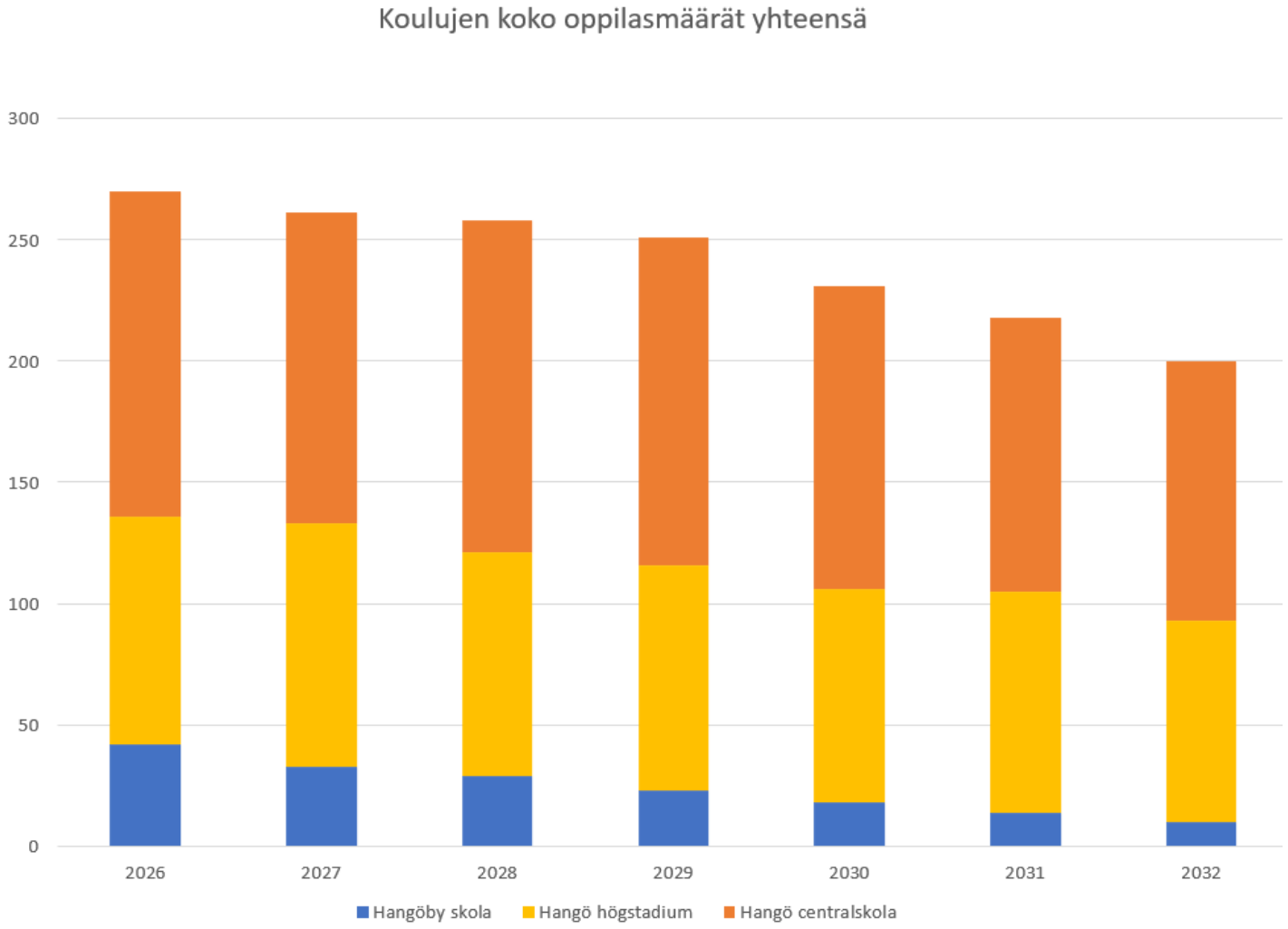
Oppilaskehitys suomenkielisissä kouluissa (syntyneet ja paikkakunnalla asuvat lapset)

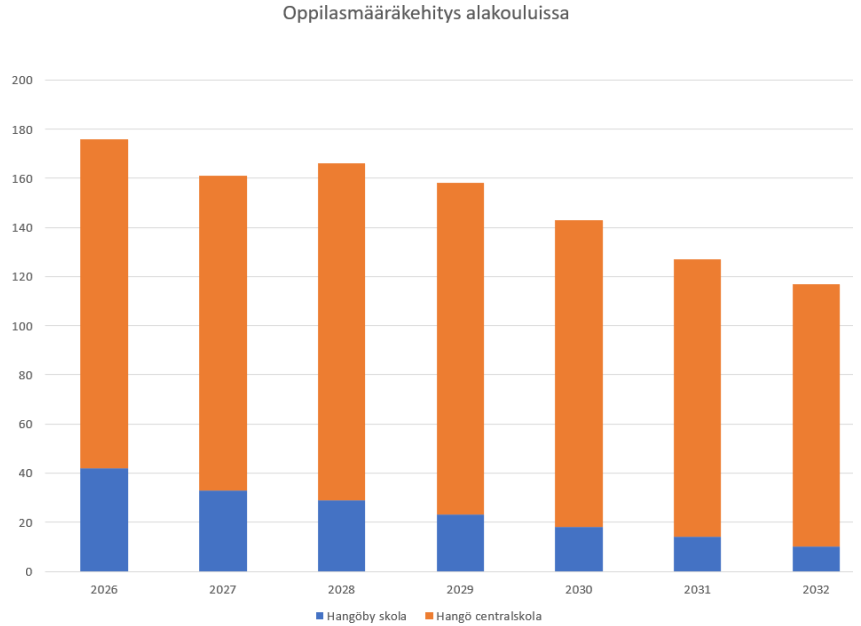

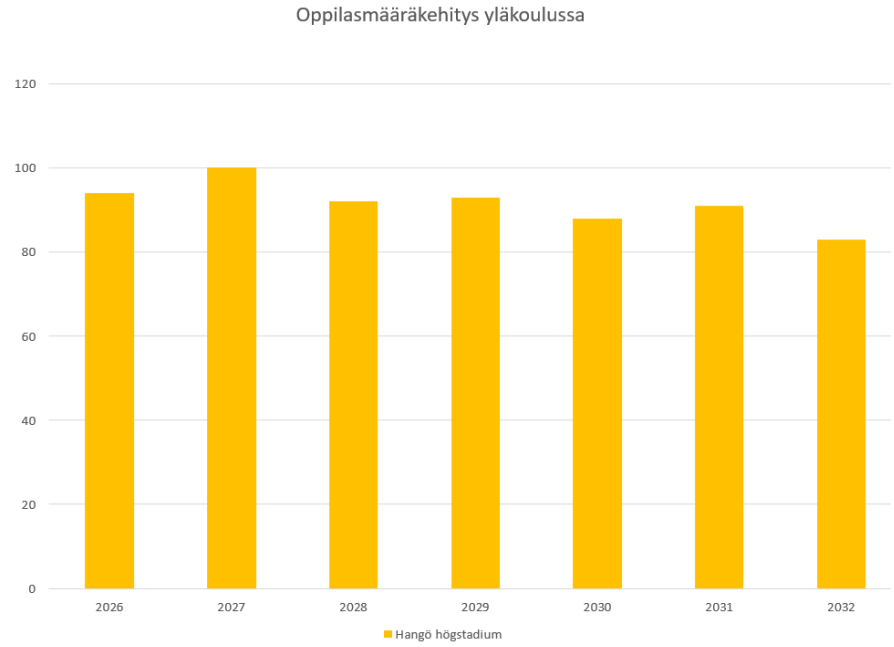

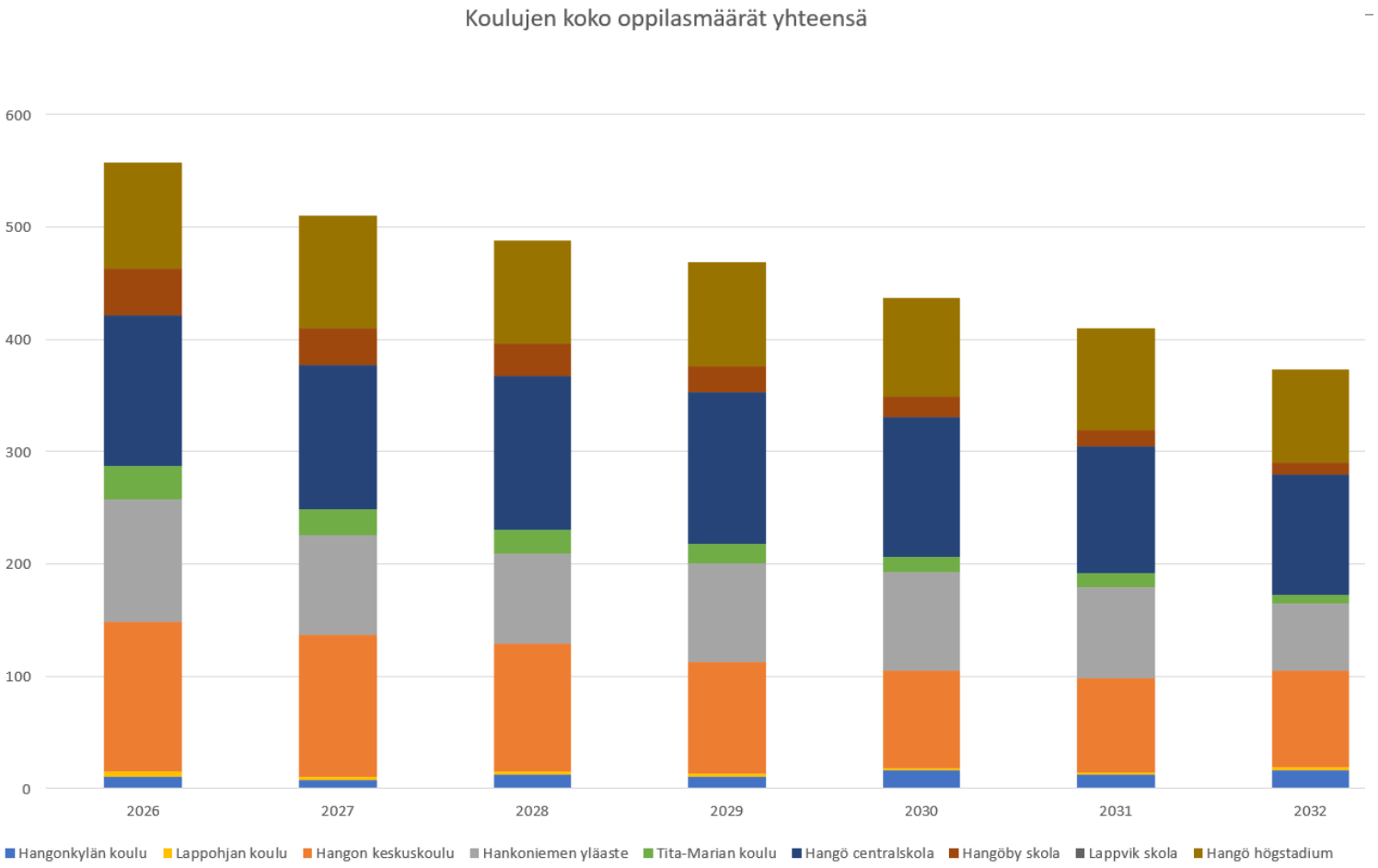
Oppilaskehitys ruotsinkielisissä kouluissa (syntyneet ja paikkakunnalla asuvat lapset)

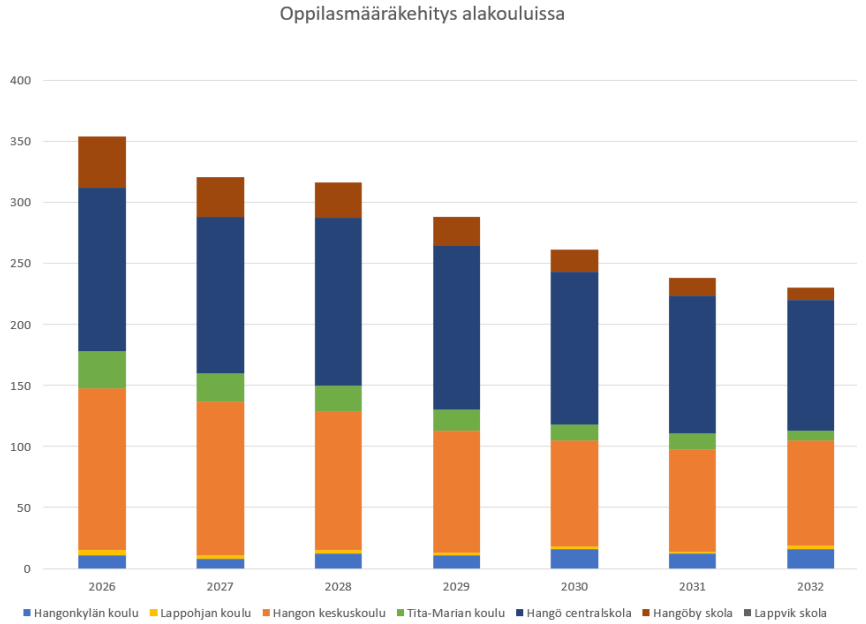

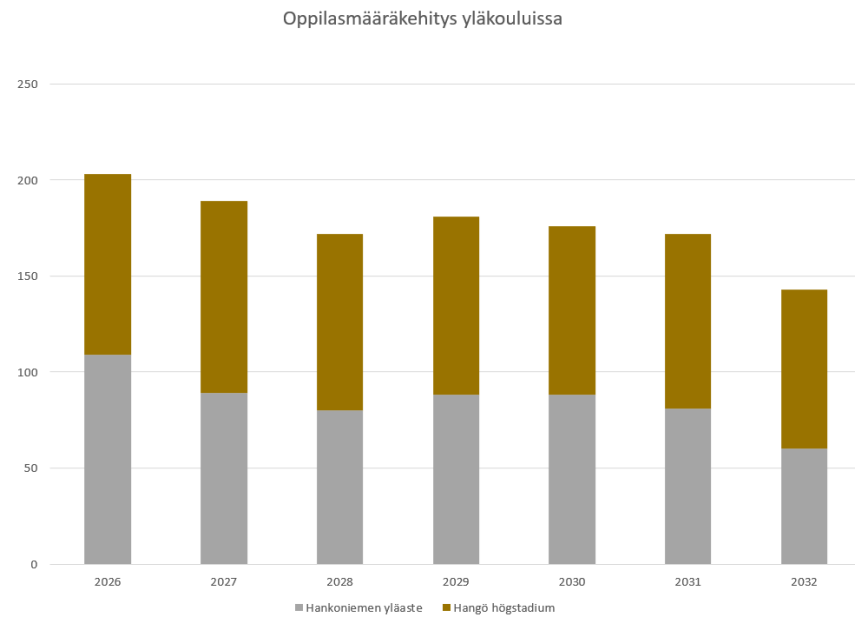

Oppilaskehitys Hangon kouluissa yhteensä (syntyneet ja paikkakunnalla asuvat lapset)

Koulujen opetusresurssin käyttö, alakoulut

2026-2027

	Kerroin	ak	yk
keskiarvo	**2,52**	**2,15**	**3,09**
Hangonkylän koulu	2,27	2,27	
Tita-Marian koulu	2,93	2,59	3,38
Hankoniemen yläaste	2,80		2,80
Keskuskoulu	1,99	1,99	
Hangöby skola	1,83	1,83	
Hangö centralskola	2,35	2,35	
Hangö högstadium	3,40		3,40

2025	oppilaat	henkilöstökulut	muut kulut	yhteensä
Hangonkylän koulu	8	-10 820 €	-3 078 €	-13 898 €
Lappohjan koulu	4	-20 414 €	-14 333 €	-34 747 €
Hangon keskuskoulu	137	-5 283 €	-1 925 €	-7 207 €
Hankoniemen yläaste	120	-6 526 €	-2 541 €	-9 067 €
Tita-Marian koulu	40	-22 624 €	-2 741 €	-25 365 €
Hangöby skola	39	-5 833 €	-1 416 €	-7 249 €
Hangö centralskola	141	-6 731 €	-2 091 €	-8 822 €
Hangö högstadium	100	-9 410 €	-3 100 €	-12 509 €
yhteensä/keskiarvo	589	-7 976 €	-2 411 €	-10 387 €

Tuntia per oppilas -kertoimet ovat reilut, mutta toistaiseksi vielä kohtuulliset. Tehokkaasti ryhmitellyissä kunnissa päästään tyypillisesti kertoimiin 1,7 (ak) ja 2 (yk).

Se, että Keskuskoulussa ja Centralskolassa kerroin on Hangöby skolaa suurempi selittynee sillä, että erityisopetusta on siirretty Tita-Marian koulusta em. kouluihin. Joka tapauksessa **Hangöby skola pystyy toistaiseksi vielä hyvään oppilaskohtaiseen kertoimeen**.

Yläkoulujen kertoimet ovat suuret. Tämä saattaa kertoa siitä, että joissakin tilanteissa ryhmittelyissä on otettu huomioon myös se, että viranhaltijoille riittää opetustunteja – muussa tapauksessa opetus olisi voitu antaa suuremmissa ryhmissä.

Lappohjan koulun luvut kuvaavat hyvin sitä, että oppilasmäärän pienentyessä myös muut kuin opetuskulut per oppilas kasvavat suhteettoman suuriksi.

Tuntikehyshavainnot

Opettajien (päätoimiset) keskimääräiset ylituntikertymät:

- Suomenkielinen opetus ka 4,13 vvkt
  - Luokanopettajat 3,35 vvkt
  - Erityisopettajat 1,00 vkt
  - Erityisluokanopettajat 4,60 vvkt
  - Aineenopettajat 5,06 vvkt

- Ruotsinkielinen opetus ka 1,93 vvkt
  - Luokanopettajat 1,18 vvkt
  - Erityisopettajat 0 vvkt
  - Erityisluokanopettajat 2,50 vvkt
  - Aineenopettajat 3,48 vvkt

Ylitunti on huomattavasti virkavelvollisuustuntia edullisempi – samalla rahalla saadaan siis enemmän opetusta. Mahdollisuus ylitunteihin on myös veto- ja pitovoimatekijä työnantajalle.

Suomenkielisen opetuksen ylituntimäärät ovat hyvällä tasolla. Pakkotilanteessa ylitunnit ovat myös joustovara.

Ruotsinkielisen opetuksen osalta tilanne on vaikeampi. Tätä osaltaan hankaloittaa se, että ruotsinkielisen opetuksen luokanopettajia ei ole eläköitymässä viiteen vuoteen. Todennäköisesti kaikille ei riitä töitä ainakaan luokanopetuksessa.

Erityisopetuksen osalta on syytä tarkastella sitä, missä tilanteissa erityisluokanopettajan ison ylituntimäärän sijaan tunteja voitaisiin jakaa lehtoreille.

Henkilöstötarve

Hangon opetuksen virkarakennetta on syytä tarkastella kriittisesti lapsimäärän merkittävän putoamisen vuoksi.

Kriittisin tilanne on ruotsinkielisessä luokanopetuksessa, jossa eläkepoistumaa ei ole tulevan viiden vuoden aikana, mutta tarve luokanopetukselle vähenee.

Aineenopetuksen tilannetta tulee tarkastella oppiaineryhmäkohtaisesti, myös erityisluokkien tilanne huomioiden. Tarvittaessa tulee muuttaa virkoja tuntiopettajuuksiksi. Tätä työtä kaupungissa on osin jo tehty.

Rehtorien eläkepoistuma kannattaa hyödyntää osana hallinnon uudelleenjärjestelyä.

On tarpeellista tehdä tarkempi virka- ja tuntiopettajuussuunnitelma, joka mukailee oppilasryhmäkehitystä. Asiassa on syytä olla myös avoin hyvissä ajoin niin, että henkilöstöä rohkaistaan hankkimaan lisäkoulutusta ja kelpoisuuksia, joita kaupungin tehtävissä jatkossa tarvitaan. Työnantaja voi halutessaan käyttää myös kannustimia uudelleenkouluttautumisen tukena.

Tilat

	m2	m3	rak.vuosi	OT3	OT3 sis. monikäyttöi-simmät erikoisluokat (ei TN, KT, BG, KE)	OT2	OT1	erityistilat
Hangonkylän koulu / Hangöby skola	665	2830	1913	4	4	2	3	voimistelu 65m2, ruokasali 64m2
Hangonkylän tie 45, 10940 Hanko								
Lappohjan koulu / Lappvik skola	1618	6665	1978	4	5	1		MU/TS, TN, Sali 217 m2, Ruokasali n. 65 m2
Koulukuja 4, 10820 Lappohja								
(kiinteistössä Lappohjan kirjasto 60 m2)								
Hangon keskuskoulu / Hangö Centralskola	8205	30750	1953	17	22	10	3	Sali 182m2+liikuntasali 169,5m2, kirjasto x 2
Halmstadsgatan 2, 10900 Hangö								TN x 2, TS x 2, aistiluokka, KU, MU
Tita-Marian koulu	855	2855	1977	2	2	2	1	ruokasali 92m2 + juhlasali 92m2
Riilahdenkatu 13 B, 10900 Hanko								
Hankoniemen yläaste ja lukio	5178	22500	1981	14	15	2		KT x 2, MU, KU, ATK, BG x 2, KE x 2, TS x 2
Haagapuisto, 10900 Hanko					(KT)			oppilaskunnan tilat
(kiinteistössä Raaseporin Musiikkiopiston				4			1	
toimipiste (368 m2 kokonaispinta-alasta)								
Hangö högstadium	1510	6037	1985	4	6	5	2	BG x 2, KE x 2, MU/TS, KU, KT
opetuskeittiö	707	2783						
teknisen työn tila	455	185						TN
ruokala	243	1100						
Skolgatan 13 - 15, 10900 Hangö								
Hangö gymnasium	1855	10780	1897	8	8			Musiikki-liikunta, kirjasto
Skolgatan 11, 10900 Hangö								
(kiinteistössä myös Hangon kansalaisopisto								
220 m2, joka sisältyy kokonaispinta-alaan)								
yhteensä	**21291**	**86485**		**57**	**62**	**22**	**10**	
yhteensä pl. muut käyttäjät	**20643**							

Yhtä oppilasta/opiskelijaa kohti (n.700) bruttotilaa on n. 30 m² .

Opetushallitus laati 2012 asiakirjan tilatarpeen tunnusluvuista. Siinä suositeltiin bruttoneliömitoituk-seksi n. 13,8 m² per oppilas. Asiakirja ei ole enää voimassa.

Kouluikkunan tiedoissa vuodelta 2021 tietoja toimittaneidenkuntien m²/oppilas –määrät vaihtelevat välillä 10,4-17,7 m² /opp.

Tilamäärä Hangon kaupungissa on erittäin runsas.

Opetustilat (OT1-OT3):	OT1	OT2	OT3
	n. 12-20 m² / 8-10 henk.	n.35-40 m² / 17-20 henk.	54-60 m² / n. 25-30 henk

Havaintoja - tilat

Hangon kaupunki on pyrkinyt korjaamaan kouluja tarveperusteisesti, mutta oppilasmäärän vähenemistä ei ole tällöin huomioitu. ”Sivistystoimen kiinteistöjen kuntotarkastuksia suoritetaan kolmen vuoden välein, jolloin käydään systemaattisesti läpi kaikki kiinteistöt terveellisyyden, turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin näkökannalta” (Talousarvio- ja suunnitelma 2023-2025). Kaupungin oman arvion mukaan rakennuksissa on merkittävä määrä korjausvelkaa.

Hangon kaupunki on pyrkinyt tasapuolisuuteen kouluyksiköiden korjaus- ja kehittämisratkaisuissa. Kaupungissa on sisäilmakorjausten lisäksi esim. rakennettu pienryhmätiloja palo-osastoinnin yhteydessä (Hangonkylän koulu), sisustettu aistihuone (Keskuskoulu), FYKE-tilat ja auditorio (Hankoniemen yläaste ja lukio), FYKE-tilat (Hangö högstadium).

Toimintatapa on ollut hyvin perusteltu henkilökunnan ja oppilaiden terveyden, hyvinvoinnin ja tasapuolisuuden näkökulmasta. Se kuitenkin luo haasteita päätöksentekoon tilanteessa, jossa tiloja on jo tällä hetkellä miltei kaksinkertainen määrä tarpeeseen verrattuna ja tulevaisuudessa vielä enemmän.

Oppilasmäärät ja tilatarve nyt (2026-2027), alakoulut

	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk		yht
Hangonkylän koulu	3	1	7								11
Lappohjan koulu	1	1	1		1						4
Hangon keskuskoulu	9	15	21	32	25	30					132
Hankoniemen yläaste							28	34	42		104
Hangöby skola	16	11	16								43
Hangö centralskola	12	16	13	35	24	34					134
Hangö högstadium							35	32	34		101
Tita-Marian koulu	4	1	4	5	1	4	4	2	6		31
suom. yht	13	17	29	32	26	30	28	34	42		251
suom. yht + Tita-Maria	17	18	33	37	27	34	32	36	48		282
ruots. yht	28	27	29	35	24	34	35	32	34		278
yht	45	45	62	72	51	68	67	68	82		560

Tilatarve (teor. 2026-2027)	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	
suomenkieliset luokat, por	1	1	2	2	1	2	yhteensä
OT2	1				2		3
OT3		1	2	2		2	7
ruotsinkieliset luokat, por	2	2	2	2	1	2	yhteensä
OT2	2	2	2		2		8
OT3				2		2	4
+ Tita-Marian koulun luokat	OT2 x 4						4

Molemmat kieliryhmät yhteensä	
OT2	15
OT3	11

Tämän lisäksi tarvitaan kovan käsityön luokka ja liikuntatilat. Arkea helpottaa, jos käytettävissä on esim. mu-pehmeä ks -yhdistelmäluokka ja kuvataideluokka.

Kaikki kaupungin alakoululaiset mahtuisivat jo nyt Keskuskoulun/Centralskolan tiloihin niin, että tilannetta voisi yhä luonnehtia väljäksi.

Tilaa olisi n. 24 m² / oppilas. Myös Tita-Marian koulun toiminnot mahtuisivat kouluun.

Kokonaistilatarpeen kehitys - alakoulut

Tilatarve, tulokkaat	2027	2028	2029	2030	2031	2032
suomenkieliset luokat	1	1	1	1	1	1
OT2			1		1	
OT3	1	1		1		1
ruotsinkieliset luokat	1	2	2	1	1	1
OT2		2	2			1
OT3	1			1	1	

Suomen- ja ruotsinkieliset luokat 1-6						
Tilatarpeen kehitys	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
OT2	11	9	12	10	9	7
OT3	9	10	5	6	6	7
Tukitilat	5	5	5	5	4	3
Hangon keskuskoulun kapasiteetti	(lisäksi TNx2, TSx2, OT1 x 3)					
OT2	10					
OT3	22					
Jää muuhun käyttöön	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**
OT2	-1	1	-2	0	1	3
OT3	8	7	12	11	12	12
	7	**8**	**10**	**11**	**13**	**15**

Mikäli kaikki kaupungin alakoululaiset olisivat Keskuskoulu/Centralskolassa, tilatarve kehittyisi oheisella tavalla.

Laskelma on varovainen, todennäköisesti tilankäyttöä järkeistämällä päästäisiin tiiviimpiin lukemiin. OT3-tiloja voidaan jakaa myös kahdeksi OT2-tilaksi.

Mikäli Tita-Marian koulun toiminnot siirtyisivät myös, tulisi pohtia Tita-Marian tulevaisuudessa tarvitsema tilamäärä. Ajatuksellisesti Tita-Marian koululle voi laskea 4 x OT2 oheisten lisäksi.

Erillistarkastelu: Lappohjan koulu

Lappohjan koulun oppilasmäärä on poikkeuksellinen. Oppilasmäärältään se vertautuu Kemiönsaaren Hitis-Rosala skolaan, jossa kuitenkin saaristo-olosuhteet (esim. matka-aika mantereelle vs. perusopetuslain säädös 2,5 h / koulupäivä) antavat perusteet koulun toiminnalle. Lappohjan alueelta kuljetukseen kulunut aika olisi maltillinen. Reitit ovat olemassa joka tapauksessa yläkoululaisia varten.

Alle puolen tusinan lapsen oppilasmäärällä esim. sosiaalinen kasvatus, ryhmätyöt erilaisissa ryhmittelyissä, vertaisoppiminen ja oppiaineissa erityisesti liikuntatuntien mielekkäät ryhmäjaot eivät voi toteutua parhaalla tavalla. Sielunkumppanin löytyminen voi olla vaikeaa. Nämä ongelmat liittyvät koulun kokoon, taitavakaan henkilökunta ei voi luoda sellaista vuorovaikutusympäristöä, jota ei ole.

Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemansa tuki. Tämä saattaa vaarantua erittäin pienessä yksikössä, mikäli luokanopettajalla ei ole erityisopetuksen kelpoisuutta. Mikäli koulussa olisi merkittävästi tukea tarvitseva oppilas, satunnaiset erityisopettajan tunnit eivät täytä lain henkeä riittävästä tuesta.

On vaikea nähdä perusteluita Lappohjan koulun jatkolle.

Erillistarkastelu - Hangöby skola / Hangonkylän koulu

Hangöby skolan/Hangonkylän koulun suhteen suomenkielinen oppilasmääräennuste tippuu merkittävästi kuluvan vuoden jälkeen ja vakiintuu n. puoleen tusinaan oppilaaseen. Ruotsinkielisten oppilasten määrä taas tippuu nykyisestä reilusta 40 oppilaasta vuosittain n. 4-6 oppilaalla.

Näin pieni suomenkielinen koulu vaatii toimiakseen tiivistä yhteistyötä ruotsinkielisen koulun kanssa. Mikäli Hangonkylän koulu lakkautettaisiin, oppilaat siirtyisivät keskuskouluun tai huoltajat voisivat halutessaan hakea lapselleen koulupaikkaa ruotsinkielisestä koulusta. Tätä ratkaisua kaupunki voisi halutessaan tukea esim. sijoittamalla kouluun suomenkielisen koulunkäynninohjaajan. **Puolen tusinan oppilaan kouluna Hangonkylän koululla ei ole tulevaisuutta.**

Ruotsinkielisen koulun lähivuosien mielekkyys riippuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaisuudesta. Mikäli päiväkoti tukitoimintoineen toimii joka tapauksessa alueella, ruotsinkielinen koulu pystyy toimimaan suhteellisen kustannustehokkaasti sen yhteydessä vielä lähivuodet (ks. tuntikehystarkastelu).

Erillistarkastelu: Tita-Marian koulu

Tita-Marian koulu toimii erityiskouluna. Se on kuitenkin varusteltu kevyesti, tiloja ei ole siis rakennettu tai muokattu erityisesti vammaisopetuksen tarpeisiin. Tita-Marian koulun toiminnot olisivat siis siirrettävissä esim. Keskuskoulun/Centralskolan yhteyteen. Valittujen tilojen esteettömyys tulee varmistaa.

Tita-Marian koulun suhteen varhaiskasvatusyhteistyö on vastaavassa asemassa Hangöbyskolaan verrattuna. Mikäli Skogshyddanin päiväkoti tukitoimintoineen toimii alueella, Tita-Marian koulu pystyy toimimaan suhteellisen kustannustehokkaasti nykyisellä paikallaan. Rauhallinen sijainti on myös eduksi oppilaskohtaista tukea saaville lapsille.

Oppilaalla on kuitenkin lakisääteinen oikeus integroitua yleisopetukseen niiltä osin, joilta hänen edellytyksensä sen sallivat. Tämä myös valmentaa esim. vammaisoppilaita toimimaan osana yhteiskuntaa koulun jälkeen. Integroituminen on vaikeaa, jopa mahdotonta, mikäli koulu toimii täysin erillisenä yksikkönä fyysisesti erillään muusta perusopetuksesta.

Tilatarve – yläkoulut ja lukiot

Mikäli rakennusten korjausvelkatarkastelussa päädytään hyödyntämään nykyisiä rakennuksia, on mielekästä tarkastella niitä rakennuksia/kampuksia, joissa on jo valmiina kalliita erikoisluokkatiloja (KT, FY-KE, BG, TN, (TS, KU, MU))

Hankoniemen yläaste ja lukio –rakennus vastaisi parhaiten tätä tilatarvetta. Oppilas-/opiskelijakohtainen tilamäärä olisi 13 m² per opiskelija (suomen- ja ruotsinkieliset yläkoululaiset ja lukiolaiset syksyllä 2026). Mikäli musiikkiopisto sijoitettaisiin toisaalle, opiskelijakohtainen tilamäärä olisi n. 14 m² ja vapautuvia tiloja voitaisiin tarpeen mukaan muuntaa OT3- tai OT 2 -kokoon. Auditorio palvelisi ylioppilaskirjoituksissa. Suurin puute olisi käsityön kovien materiaalien opetustilojen (TN) puute pihapiirissä.

Hangö högstadium ja gymnasium –kokonaisuus olisi hieman tiiviimpi (oppilas-/opiskelijakohtainen tilamäärä n. 12 m², kansalaisopiston tilat hyödyntäen 13 m²). Tällöin luontevimmin molemmat yläkoulut sijoittuisivat Hangö högstadiumin tiloihin ja molemmat lukiot gymnasiumin tiloihin – toki erikoisluokkia joustavasti soveltaen. Tällä kampuksella olisivat kaikki tarpeelliset erikoisluokat valmiina. Puutteena taas se, että kampuksella ei ole suurta juhla- ja/tai liikuntatilaa.

Lukuvuosi 2028-2029 Keskuskoulussa/Centralskolassa,
hahmotelmaesimerkki

- suomenkieliset luokat, ryhmämäärä 8 (tarve OT3 x 7, OT2 x 1)
- ruotsinkieliset luokat, ryhmämäärä 11 (tarve OT3 x 3, OT2 x 8)
  = OT3 x 10, OT2 x 9 + tukitilat n. 5 x OT2 + erikoisluokat (TN, TS, MU, KU, LI)

➔ Suomenkielisten luokkien kotiluokkatilat mahtuisivat eteläsiipeen (merkittävä määrä OT3-tiloja)
➔ Ruotsinkielisten luokkien kotiluokkatilat mahtuisivat kahteen ylimpään kerrokseen pienillä väliseinämuutoksilla

Vaihtoehtoisesti eteläsiiven toinen kerros voisi olla suomenkielinen, toinen ruotsinkielinen niin, että keskusosan ylemmät kerrokset palvelisivat lisätilatarpeissa.

➔ Itäsiipeen mahtuisi erityisluokkaopetus (Tita-Marian koulun toiminnot) sekä esiopetus

Tilatarve – pistetarkastelu syksyissä 2029 ja 2032

2029
Alakoulun tarve:
- Kotiluokat: 5 x OT3, 12 x OT2

Yläkoulun tarve, kotiluokat:
- 8 x OT3, 4 x OT2, käyttöaste 80%

Lukio (hakeutumisolettama 60%),
- 5 x OT3, 2 x OT2, käyttöaste 80%

2032
Alakoulun tarve:
- Kotiluokat: 7 x OT3, 7 x OT2

Yläkoulun tarve, kotiluokat:
- 3 x OT3, 7 x OT2, käyttöaste 80%

Lukio (hakeutumisolettama 60%),
- 4 x OT3, 2 x OT2, käyttöaste 80%

Erikoisluokkatarve:
- 2 x fysiikka & kemia
- 2 x biologia & maantieto
- 1 x kotitalous - jää tilaa myös alakoulukäyttöön
- 1 x musiikki - jää tilaa ainakin ylemmille alakoululuokille
- 1 x kuvataide - jää tilaa ainakin ylemmille alakoululuokille
- vähintään kahteen osaan jaettava liikuntasali

2029: 18 (x80%) x OT3, 18 (x80%) x OT2 + ERO 4xOT2
= 15 x OT3 ja 19 x OT2

2032: 14 (x80%) x OT3, 16 (x80%) x OT2 + ERO 3xOT2
= 12 x OT3 ja 16 x OT2

Tilatarve – pistetarkastelu syksyssä 2029

Tarkastelussa se, mahtuvatko vuosiluokat 7-9 ja lukio-opetus jommallekummalle kampukselle

Opetustilatarve:	**Haagapuisto**	**Högstadium&gymnasium**
- 2 x fysiikka & kemia	OK	OK
- 2 x biologia & maantieto	OK	OK
- 1 x kotitalous - jää tilaa myös alakoulukäyttöön	OK	OK
- 1 x musiikki - jää tilaa ainakin ylemmille alakoululuokille	OK	OK ½
- 1 x kuvataide - jää tilaa ainakin ylemmille alakoululuokille	OK	OK
- 1 x käsityö, kovat materiaalit (TN)	Ei käyttökunnossa	OK
- 1 x käsityö, pehmeät materiaalit (TS)	OK	OK ½
- vähintään kahteen osaan jaettava liikuntasali	Hangon urheilutalo	Hangon urheilutalo
- 11 x OT3	OK (15 + mus.op 4)	OK – hajanaisesti (13)
- 5 x OT2	OK (2 + mus.op + OT3-tilat)	OK – hajanaisesti (5)

Yläkoulu- ja lukio-opetus mahtuisivat kokonaisuudessaan kummalle tahansa yläkoulu-lukio –kampukselle jo 2029.
Ruotsinkieliselle kampukselle sijoitettuna kokonaisuus olisi haastavampi.
Mikäli musiikkiopisto siirtyisi pois Haagapuistosta tai tilat olisivat perusopetuksen käytössä päiväsaikaan, perus- ja lukio-opetuksen järjestelyihin tulisi väljyyttä.

Tilatarve – pistetarkastelu syksyssä 2032

Tarkastelussa se, mahtuuko koko perusopetus ja lukio-opetus jommallekummalle kampukselle

Opetustilatarve:	**Haagapuisto**	**Högstadium&gymnasium**
- 2 x fysiikka & kemia	OK	OK
- 2 x biologia & maantieto	OK	OK
- 1 x kotitalous - jää tilaa myös alakoulukäyttöön	OK	OK
- 1 x musiikki - jää tilaa ainakin ylemmille alakoululuokille	OK	OK ½
- 1 x kuvataide - jää tilaa ainakin ylemmille alakoululuokille	OK	OK
- 1 x käsityö, kovat materiaalit (TN)	**Ei käyttökunnossa**	OK
- 1 x käsityö, pehmeät materiaalit (TS)	OK	OK ½
- vähintään kahteen osaan jaettava liikuntasali	**Osin** Hangon urheilutalo	**Osin** Hangon urheilutalo
- 12 x OT3 (josta alakoulu 7)	OK (alakerta)	OK
- 16 x OT2 (josta alakoulu 10)	Jos yläkerran OT3 –tilat muunnetaan OT2 –tiloiksi, **puuttuu n. 5**	**Puuttuu n. 10**

Koko perusopetus ja lukio-opetus eivät mahdu kummallekaan yläkoulu-lukio –kampukselle vielä 2032

Tilatarve – Hangon kansalaisopisto ja Raaseporin musiikkiopiston Hangon toimipiste

Raaseporin musiikkiopistolla on käytössään Hankoniemen yläasteen ja lukion yhteydessä 368 m² verran. Tiloina tämä tarkoitta neljää OT3- tilaa ja yhtä OT2 –tilaa. Lisäksi yksi OT3-tila on koulun ja musiikkiopiston yhteiskäytössä.

Vastaavasti Hangon kansalaisopistolla on Hangö gymnasiumin yhteydessä 220 m²:n omat tilat, 2 OT3-tilaa ja 2 OT2 –tilaa.

Tiloja tiivistettäessä näiden toimijoiden kanssa on syytä käydä keskustelua siitä, minkä verran löytyisi mahdollisuuksia käyttää samoja tiloja sekä koulu- että kansalaisopisto-/musiikkiopistokäyttöön. Tyypillisesti esim. soitinopetuksen painopiste on illassa ja esim. vuosiluokkien 1-2 opetustiloja vapautuu usein jo alkuiltapäivästä. Todennäköisesti koulupäivän aikana kokoontuvien ryhmien määrä on vähäinen.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Ote erillisestä varhaiskasvatuksen selvityksestä

Toimenpide-ehdotukset:
Ehdotus perustuu havaittuihin tilojen toiminnallisuus-, ilmanvaihto- ja kapasiteettihaasteisiin.

1. Käynnistetään yhden kaksikielisen päiväkotikampuksen investointiselvitys uudisrakennuksena

+ Paras mahdollisuus ratkaista sisäilma-, toiminnallisuus- ja resurssihaasteet pitkäjänteisesti
+ Mahdollistaa avoimen varhaiskasvatuksen siirtämisen päiväkotikampukselle
+ Mahdollistaa kielikylpytyyppisen ryhmätoiminnan
+ Tukee Hangon varhaiskasvatuksen strategiaa kaksikielisyyden vahvistamisesta sekä Hangon kaupungin strategiaa puhtaista ja toimivista tiloista
+ Tulevaisuuden varhaiskasvatuksen vetovoima paranee

2. Esiopetus ja täydentävä varhaiskasvatus järjestetään koulun yhteydessä omana toimintanaan tai päiväkotikampuksen yhteydessä. Molemmille ratkaisuille on perustelunsa.

Pohdinta

Kaupungin veto- ja pitovoiman kannalta on **keskeistä, että Hangon kaupunki tarjoaa jatkossakin perusopetusta ja lukio-opetusta jokaisella vuosiluokalla molemmilla kielillä.** Tämän tavoitteen saavuttamisen näkökulmasta kaupungin tulee tehdä strategisia päätöksiä kouluverkon suhteen.

Hangon kaupunki on tehnyt esim. Keskuskoulun/Centralskolan ja Hangonkylän/Hangöby skolan suhteen ratkaisuja, joissa **molemmat kieliryhmät** ovat saman katon alla. Tätä yhteistyötä on syytä tiivistää ja syventää jatkossakin. Esimerkiksi lukiotoiminnan jatkon kannalta voi osoittautua kriittiseksi se, miten hyvin kieliryhmien välisessä yhteistyössä onnistutaan (tukipalvelusynergia, virka- ja tuntiopettajarakenne, kurssien hyväksilukeminen ristiin lukioiden välillä, kielikylpyratkaisut, johtamismallit jne.)

Lappohjan koulun oppilasmäärä on kestämätön. **Hangöby skola** voi tarvittaessa jatkaa siihen saakka, kunnes oppilaskohtainen kustannus nousee merkittävästi Centralskolan oppilaskohtaista kustannusta suuremmaksi sillä edellytyksellä, että päiväkoti-koulu –yhteistyö pysyy ennallaan. Sama tilanne koskee **Tita-Marian** koulua.

Pohdinta – vaihtoehdot

On realistista rakentaa Hangon kaupungin perusopetuksen ja lukio-opetuksen verkko lähitulevaisuudessa <u>kahden</u> koulurakennuksen tai kampuksen varaan.

A Mikäli riskianalyysin perusteella valintana on tulevaisuus tukeutuen *<u>Keskuskouluun/Centralskolaan</u>* sekä *<u>Haagapuistoon</u>*, Keskuskoulua/Centralskolaa (1-6 lk) ja Hankoniemen yläaste-lukio –rakennusta (7lk - lukio) on tarpeen kehittää tulevissa investoinneissa palvelemaan Hangon kaupungin kouluverkon tukipilareina.

Tilojen kokonaismäärä ylittää tarpeen reilusti. Keskuskoulu/Centralskola on suojeltu rakennus, mutta mahdollisuus rakennuksen osittaiseen purkamiseen (terveydeltään riskialttein osa) kannattaa selvittää.

Keskuskoulu/Centralskola

- suomenkieliset luokat 1-6
- ruotsinkieliset luokat 1-6
- Esiopetus
- erityisluokkaopetus

Osittainen purku / mahd. uudissiipi

Haagapuisto 2032

- suomenkieliset luokat 7-9
- ruotsinkieliset luokat 7-9
- suomenkielinen lukio
- ruotsinkielinen lukio
- Kansalaisopiston ja/tai musiikkiopiston toimintoja

Pohdinta– vaihtoehdot

B Mikäli riskianalyysin perusteella valintana on tulevaisuus tukeutuen *Keskuskouluun/Centralskolaan* sekä *Hangö högstadium & gymnasium –kampukseen*, myös tälle kampukselle mahtuisi vuosiluokkien 7-9 opetus ja lukio-opetus.

Muiden kiinteistöjen osalta on syytä pohtia sitä, lähdetäänkö kiinteistöjä myymään vai käytetäänkö kiinteistöjä elinkaaren loppuun niin, että niille tehdään vain välttämättömät huoltotoimenpiteet.

Keskuskoulu/Centralskola

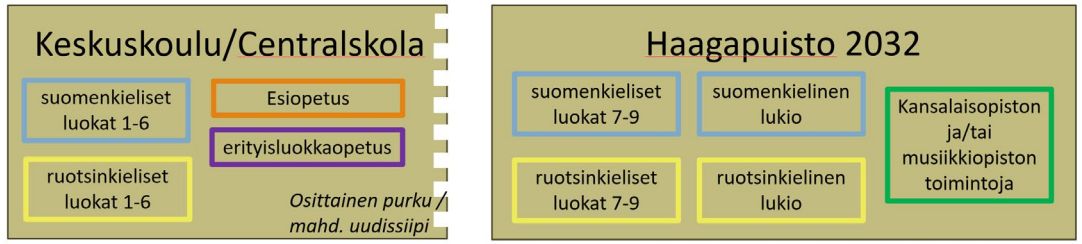
- suomenkieliset luokat 1-6
- ruotsinkieliset luokat 1-6
- esiopetus
- erityisluokkaopetus
- Mus.op. ja/tai kans.op. toimintoja

Hangö högstadium & gymnasium 2032

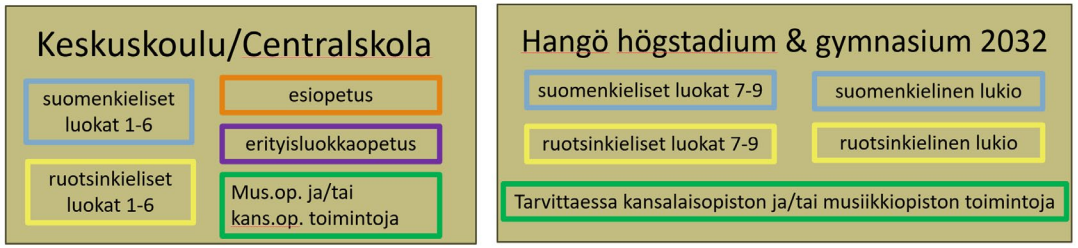
- suomenkieliset luokat 7-9
- ruotsinkieliset luokat 7-9
- suomenkielinen lukio
- ruotsinkielinen lukio
- Tarvittaessa kansalaisopiston ja/tai musiikkiopiston toimintoja

Vertailu – vaihtoehdot A ja B

A

B

	Vahvuudet, mahdollisuudet	**Heikkoudet, panostustarpeet**
A	- auditorio (ylioppilaskirjoitukset, juhlat) - Keskuskoulun/Centralskolan piha - Koko kampus n. 500 m:n sisällä - Keskuskoulun/Centralskolan osittainen purkaminen tekisi yhdeksi mahdollisuudeksi päiväkotikampuksen sijoittamisen tontille.	- kiinteistöjen kunto selvitettävä - suojellun Keskuskoulun/Centralskolan purkulupa epävarma - Yläkoulun kova käsityö (TN) ratkaistava
B	- Keskuskoulun/Centralskolan muoto antaa mahdollisuuden eriyttää toimintoja toisistaan (esiopetus, vammaisopetus, koulu) - Myös TN- tilat käytettävissä	- kiinteistöjen kunto selvitettävä - auditorion / juhlatilan tarve - maantieteellisesti hajanaisempi ratkaisu kuin A

Vaihtoehtojen **elementtejä on myös mahdollista yhdistää.** Esimerkiksi A-vaihtoehdossa kansalaisopisto ja musiikkiopisto voisivat sijoittua Hangö gymnasiumin rakennukseen, jolloin ryhdikkäästä, vanhasta rakennuksesta voisi tulla kaupungin "taidetalo".

Mikäli Keskuskoulun/Centralskolan peruskorjaus osoittautuu kohtuuttoman kalliiksi, koko perus- ja lukio-opetus ei mahdu Haagapuistoon vielä 2032, mutta perusopetuksen vuosiluokat 5-9 mahtuisivat lukion lisäksi. Tällöin olisi mielekästä tarkastella mahdollisuutta rakentaa päiväkotikampuksen yhteyteen tiloja 1-4 –luokkien koululle. Toinen vaihtoehto olisi tarkastella Hangö högstadiumin rakennuksen soveltumista alakoulun käyttöön. Kuitenkaan Keskuskoulusta/Centralskolasta luopuminen ei ole toivottava vaihtoehto. Erityisesti keskuskeittiöstä luopuminen aiheuttaisi ongelman, jonka ratkaisu ei ole edullinen.

Koulu- ja varhaiskasvatusverkon seuraavat vaiheet

suositus

Rakennukset

1. **Päiväkotiratkaisun suunnittelun käynnistäminen**
2. **Perusteellinen kunto- ja korjausvelkatarkastelu Keskuskoulun/Centralskolan sekä molempien yläkoulu-lukio –kampusten osalta. Jatkon aikatauluun vaikuttaa korjaustarpeen laajuus.**
3. **Päiväkotiratkaisun toteuttaminen**
4. **Päätös kouluvaihtoehdosta (A, B, näiden yhdistelmä tai joku muu)**
5. **Koulujen hankesuunnittelu, jossa otetaan huomioon tuleva oppilasmääräkehitys. Osallistetaan rehtorit ja heidän kauttaan opettajakunnat pohtimaan toimintojen tarkempia sijainteja ja esim. joustotarpeita kiinteistökohtaisesti.**
6. **Varsinainen peruskorjausprosessi kouluverkon tukipilareiksi jäävissä rakennuksissa (suunnittelu ja toteutus). Toteutuksessa kiireellisin Keskuskoulu/Centralskola (vaikuttaa Tita-Marian ja Hangöby skolaan). Yläkoulu- ja lukiokampus tämän jälkeen.**

Oppilaat

1. **Hangonkylän koulun ja Lappohjan koulun oppilaiden siirtyminen osaksi Keskuskoulun ryhmiä (2027 /) 2028**
2. **Tita-Marian koulun ja Hangöby skolan oppilaiden siirtyminen Keskuskouluun/Centralskolaan siinä vaiheessa, kun uusi päiväkoti otetaan käyttöön ja peruskorjauksen vaihe on sopiva.**
3. **Keskuskoulun/Centralskolan oppilaat sisäisessä evakossa samassa rakennuksessa vaiheistetun korjauksen aikana. Hangöby skolan rakennus tarvittaessa reservinä.**
4. **Molempien kieliryhmien yläkoulu ja lukio evakossa sillä kampuksella, joka jää lopulta pois käytöstä**
5. **Kahden kampuksen ratkaisuun (Keskuskoulu/Centralskola sekä yläkoulu-lukio –kampus) siirtyminen peruskorjauksen valmistuttua.**